

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Indian Music) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024
Shastriy Sangeetache Kriyatmak Siddhan (230122103)**

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) राग अहीर भैरव चा थाट ---- आहे.

अ) भैरव	ब) कल्याण
क) तोडी	ड) बिलावल
- 2) राग यमन चा वादी स्वर ---- व संवादी स्वर ---- आहे.

अ) ग नि	ब) ध ग
क) सा प	ड) म नि
- 3) राग-पूरिया कल्याण ची जाती ---- मानली जाते.

अ) संपूर्ण-संपूर्ण	ब) षाड्व-संपूर्ण
क) आडेव-संपूर्ण	ड) षाड्व-षाड्व
- 4) राग नैर भैरव रेषभ कोमल केल्यानंतर ---- या रागाचे स्वर आढळतात.

अ) भैरव	ब) कालिंगडा
क) यमन	ड) यांपैकी सर्व
- 5) राग चंद्रकंस चा थाट ---- मानला जातो.

अ) कल्याण	ब) बिलावल
क) भैरवी	ड) तोडी
- 6) राग-गुजरी तोडी चा गानसमय ---- आहे.

अ) दिवसाचा प्रथम प्रहर	ब) दिवसाचा द्वितीय प्रहर
क) रात्र का प्रथम प्रहर	ड) रात्र का दूसरा प्रहर
- 7) राग-मियाँ मल्हार चा वादी स्वर ---- व संवादी स्वर ---- मानला जातो.

अ) ध ग	ब) म नी
क) प सा	ड) सा प
- 8) राग-अभोगी कानडा चा थाट ---- आहे.

अ) कल्याण	ब) काफी
क) बिलावल	ड) खमाज
- 9) ताल झपताल खाली ची मात्रा आहे.

अ) 8	ब) 6
क) 4	ड) 2

- 10) ताल रूपक च्या मात्रा ---- आहेत.
 अ) 14 ब) 8
 क) 7 ड) 9
- 11) ध्रुपद गायकीसाठी खालीलपैकी ---- तालाचा वापर केला जातो.
 अ) झूमरा ब) तीनताल
 क) चौताल ड) धमार
- 12) ताल-सुलताल च्या एकूण मात्रा ---- आहेत.
 अ) 7 ब) 6
 क) 10 ड) 5

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12**
 अ) राग-पूरिया कल्याण चा शास्त्रीय परिचय द्या.
 ब) राग यमन चा छोटाख्याल लिहा.
 क) ध्रुपद गायकी बद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
 ड) तराणा गायकी बद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
 इ) ताल-एकताल चा शास्त्रीय परिचय लिहा.
 ई) राग-अल्हैया बिलावल चा शास्त्रीय परिचय द्या.
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12**
 अ) राग-अल्हैया बिलावल किंवा राग अभोगी कानड़ा चा छोटाख्याल लिहून दोना ताना स्वरलिपीबद्ध करून लिहा.
 ब) राग-केदार चा संपूर्ण शास्त्रीय परिचय देऊन छोटाख्याल स्वरलिपीबद्ध करा.
 क) ताल तीनतालाची माहिती लिहून ठेक्यांची एकप्पट, दुप्पट लिहा.
 ड) नाट्यगीत म्हणजे काय ते सांगून उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 12**
 1) ध्रुपद गायकी बद्दल सविस्तर माहिती लिहून आपल्या अभ्यासक्रमातील रागांवर आधारित ध्रुपद गीत स्वरलिपीबद्ध करा.
 2) तराणा या गायकीबद्दल सविस्तर माहिती लिहून त्यातील शब्द 'निरर्थक' असतात. हे विधान स्पष्ट करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 12**
 1) राग-अहिर भैरव किंवा नट भैरव चा संपूर्ण शास्त्रीय परिचय देऊन या रागातील बडा ख्याल स्वरलिपीबद्ध करून त्यातील 4 आलाप व 4 ताना स्वरलिपीबद्ध करून लिहा. तसेच त्या रागाचे समप्राकृतिक रागांची नावे सांगा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Indian Music) (Semester - I) (NEP New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Sangeet Ani Prasar Madhyame (230122104)

Day & Date: Monday, 13-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 30

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

6

- 1) ध्वनिक्षेपक यंत्रणा ---- या शतकात भारतात आली.
अ) 17 व्या ब) 18 व्या
क) 12 व्या ड) 14 व्या
- 2) ओंकारापासून जन्मलेले लोकगीतातून बहरलेले हे संगीत मानवाच्या मनापर्यंत पोहोचविण्यासाठी ---- हे पहिले श्राव्य माध्यम अस्तित्वात आले.
अ) रेडिओ ब) वृत्तपत्र
क) दूरदर्शन ड) चित्रपट
- 3) संगीताचा प्रसार करणारे आधुनिक संगीत प्रसार माध्यम खालील पैकी ---- आहे.
अ) रेडिओ ब) आकाशवाणी
क) यूट्यूब ड) वृत्तपत्र
- 4) संगीताच्या पहिल्या दृक-श्राव्य मैफीली ---- या प्रसार माध्यमावरून प्रसारित झाल्या.
अ) दूरदर्शन ब) गूगल
क) फेसबुक ड) ग्रामोफोन
- 5) आधुनिक काळात संगीताचा प्रसार करणारी ---- ही दोन माध्यमे आहेत.
अ) रेडिओ, सी. डी ब) युट्यूब, फेसबुक
क) वृत्तपत्र, मासिक ड) ग्रामोफोन, सी. डी
- 6) संगीताच्या प्रसाराच्या दृष्टीने आधुनिक काळातील रिअॅलिटी शो च्या माध्यमातून ---- या कार्यक्रमाची निर्मिती झाली.
अ) कौन बनेगा करोडपती ब) इंडियन आयडॉल
क) बिग ब्रदर ड) सेव्हन ॲप

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

6

- अ) संगीताचा दूरदर्शन चा प्रसार माध्यमाशी असलेला संबंध थोडक्यात लिहा.
- ब) फेसबुक चे सांगितीक योगदान स्पष्ट करा.
- क) ध्वनीक्षेपक यंत्रणेविषयी माहिती लिहा.
- ड) संगीत क्षेत्रात प्रसार माध्यमांचा होणारा दुरुपयोग याबद्दल तुमचे विचार लिहा.

प्र.3 सविस्तर उत्तर लिहा.

6

अ) आकाशवाणी, दूरदर्शन तसेच इतर माध्यमांद्वारे होणारे संगीताचे कार्यक्रम यशस्वी होतात का? याबद्दल तुमचे मत सविस्तर लिहा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

12

अ) आधुनिक काळातील संगीत उपयोगी असणाऱ्या सर्व प्रसार माध्यमांची माहिती सविस्तर लिहा.

ब) संगीताच्या प्रचार व प्रसाराच्या दृष्टीने मुद्रण हे माध्यम कसे उपयुक्त ठरले आणि त्यात कसे बदल घडत आले ते विस्तारित स्वरूपात लिहा.

Seat
No.

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - I) (NEP New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

History of Indian music (Form Vedic to XIth Century) (230122106)

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) पलुस्कर लिपीमध्ये दोन मात्रा दाखविण्यासाठी ---- चिन्ह वापरतात
अ) ○ ब) ~
क) ☺ ड) ☺
- 2) भरत मुनी ने साधारण किती स्वर मानले आहेत.
अ) 2 ब) 3
क) 4 ड) 7
- 3) भरत ने एकूण शुद्ध आणि साधारण (विकृत) स्वरांची संख्या किती मानली आहे.
अ) 14 ब) 12
क) 7 ड) 9
- 4) साधारण स्वराचे किती प्रकार मानले आहेत.
अ) एक प्रकार ब) तीन प्रकार
क) सात प्रकार ड) दोन प्रकार
- 5) पंचमवेद कोणास म्हणतात.
अ) सामवेद ब) ऋग्वेद
क) यजुर्वेद ड) नाट्यशास्त्र
- 6) वैदिक साहित्यामध्ये प्रामुख्याने किती स्वर आहेत.
अ) 3 ब) 5
क) 7 ड) 12
- 7) प्रथम गीताचे किती प्रकार असतात.
अ) 4 ब) 3
क) 5 ड) 2
- 8) भारतीय तत्ववेत्त्यांच्या मते कोणते पुराण सर्वात प्राचीन आहे.
अ) विष्णू पुराण ब) वायु पुराण
क) बुद्ध पुराण ड) मार्कंडेय पुराण
- 9) बृहदेशी या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) भरत मुनी ब) शारंगदेव
क) दामोदर पंडित ड) मतंग मुनी

Seat
No.

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024**

Research Methodology in Music (230122105)

Day & Date: Friday, 17-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) जेव्हा संशोधन क्षेत्रातील निवडक घटकांबाबत माहिती गोळा केली जाते त्याला ——— म्हणतात.
अ) निदर्शक अनुसंधान ब) समग्र अनुसंधान
क) दैवप्रवण अनुसंधान ड) लॉटरी अनुसंधान
- 2) ——— मध्ये संशोधक आपला अभ्यास विषय ठरवतो.
अ) उपकल्पना ब) सामान्यीकरण
क) समस्यासूत्रण ड) वर्गीकरण
- 3) शोध प्रबंधाचे विधान ——— असते.
अ) एक निरीक्षण ब) एक तथ्य
क) एक दृढकथन ड) एक विचारविमर्श
- 4) कोणत्याही घटनेचे सूक्ष्म निरीक्षण व परीक्षण करणे म्हणजे ——— होय.
अ) संशोधन ब) सर्वेक्षण
क) पूर्वकथन ड) परिकल्पना
- 5) संशोधन कार्यासाठी निवडलेल्या घटकांच्या निवडीची माहिती ——— मध्ये असते.
अ) निरीक्षण आराखडा ब) नमुनाचाचणी आराखडा
क) संख्या शास्त्रीय आराखडा ड) कार्यान्वीकरण आराखडा
- 6) संशोधन म्हणजे ——— हे नव्हे.
अ) नवीन सिद्धांत निर्माण करणे
ब) जुन्या तत्वांचे परीक्षण करणे
क) जुन्या तत्वात फेरफार करणे
ड) चिकित्सक दृष्टीकोनातून अभ्यास करणे
- 7) ——— हे संशोधनाचे महत्वाचे तत्व आहे.
अ) समस्यासूत्रण ब) गृहीतकृत्य
क) संशोधन आराखडा ड) अनुभव प्रामाण्यता
- 8) जो प्रस्ताव तात्पुरत्या स्वरूपात पुढील संशोधनासाठी आरंभ बिंदू म्हणून वापरता येतो त्यास ——— असे म्हणतात.
अ) गृहीतक ब) सिद्धांत
क) प्रतिरूप ड) तत्व

- 9) संशोधन लेख ---- वर आधारित असतो.
 अ) प्राथमिक माहिती ब) वर्णनात्मक माहिती
 क) मुलाखत ड) प्रत्यक्ष निरीक्षण
- 10) संशोधन अवस्थांचा योग्य क्रम ---- आहे.
 अ) समस्या सूत्रण, तथ्यसंकलन, परिकल्पना
 ब) तथ्यसंकलन, समस्या सूत्रण, परिकल्पना, तथ्यविश्लेषण
 क) समस्या सूत्रण, परिकल्पना, तथ्यसंकलन, तथ्यविश्लेषण
 ड) परिकल्पना, समस्यासूत्रण, तथ्यसंकलन, तथ्यविश्लेषण
- 11) 'क्रमिक पुस्तक मालिका' या पुस्तकाचे लेखक ---- आहेत.
 अ) पं. बाळकृष्ण बुआ इचलकरंजीकर
 ब) पं. पलूस्कर
 क) पं. भातखंडे
 ड) पं. रातंजनकर
- 12) ---- यांनी 'रसिक रंगा' या नावानी हिंदूस्थानी शास्त्रीय संगीतात बंदिशी रचल्या.
 अ) उ. अशोक खॉ ब) डॉ. बी. आर. देवधर
 क) डॉ. अशोक रानडे ड) पं. एस. एन. रातंजनकर

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) संशोधक
 ब) संशोधनाचे उद्देश
 क) माहिती संकलनातील दुय्यम स्रोत
 ड) संशोधनातील वर्णनात्मक पद्धती
 इ) डॉ. अशोक रानडे यांचे संगीत क्षेत्रातील योगदान
 ई) तळटिपा

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) संशोधनाचे महत्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
 ब) 'विश्वविद्यालयीन स्तरावरील विविध शोधस्तर' याविषयी तुमचे विचार लिहा.
 क) मुलभूत संशोधन पद्धत आणि उपयोजित शोध यांचे तुलनात्मक विवेचन करा.
 ड) संशोधनातील संदर्भ ग्रंथसुची चे महत्व विशद करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

12

- अ) उपकल्पना म्हणजे काय ते सांगून उपकल्पनांच्या प्रकारांची माहिती लिहा.
 किंवा
 ब) संशोधकाचे गुण सविस्तर लिहा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा.

12

- 'पं. व्हि. एन्. भातखंडे यांचे संगीत क्षेत्राला दिलेले योगदान' विवेचन करा.

Seat
No.

**M.A. (Indian Music) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024
Research Methodology in Music (230122105)**

Day & Date: Friday, 17-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 12

- 1) When information is collected about selected factors in research area it is called _____.
 a) Demonstration Research b) Overall Research
 c) Luck Prone Research d) Lottery Research
- 2) In _____ the researcher decides his study topic.
 a) Sub concepts b) Generalization
 c) Problem formula d) Classification
- 3) A thesis statement is a _____.
 a) An observation b) A fact
 c) A narrative d) A discussion
- 4) _____ is a microscopic observation and examination of any phenomenon.
 a) Research b) Survey
 c) Prediction d) Hypothesis
- 5) _____ contains information on the selection of elements selected for the research work.
 a) Observational design b) Sample testing design
 c) Statistical design d) Implementation design
- 6) Research is not _____.
 a) Generating theory
 b) Examining these principles
 c) modifying the old principles
 d) Studying from clinical perspective
- 7) _____ is an important principle of research.
 a) Problem formulation b) Hypothesis action research
 c) Design experience d) Validation
- 8) A proposition that can be provisionally used as a starting point for further research is called _____.
 a) Hypothesis b) Theory
 c) Perform d) Principle
- 9) The research article is based on _____.
 a) Primary information b) Descriptive information
 c) Interview d) Direct observation

- 10) The correct sequence of research stages is _____.
a) Problem formula, Fact collection, Hypothesis
b) Fact collection, Problem formula, Hypothesis, Fact Analysis
c) Problem formula, Hypothesis, Fact collection, Fact Analysis
d) Hypothesis, Problem formula, Fact collection, Fact Analysis
- 11) _____ is the author of this serial book series.
a) Pt. Balkrishna bua Ichalkarnjkar
b) Pt. Paluskar
c) Pt. Bhatkhande
d) Pt. Ratanjankar
- 12) _____ composed Bandishi in Hindustani classical music under the name 'Rasik Ranga'.
a) U. Amir Khan
b) Dr. B. R. Devdhar
c) Dr. Ashok Ranade
d) Pt. S. N. Ratanjankar

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- a) Researcher
b) Objectives of the research
c) Secondary sources of data collection
d) Descriptive methods in research
e) Contribution of Dr. Ashok Ranade in the field of Music.
f) Foot notes

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)**12**

- a) Briefly explain the importance of research.
b) Write your thought about different research levels at university level.
c) Pure/Basic Research and Applied Research compare them.
d) Explain the importance of bibliography in research.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)**12**

- a) Write information about types of sub-hypothesis by stating what is sub-hypothesis.

Or

- b) Write in detail the qualities of a researcher.

Q.5 Answer the following question in detail.**12**

Discuss the contribution of Pt. V. N. Bhatkhande to the field of Music.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Indian Music) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2024
History of Indian Music (From Vedic to 11th Century
(MA20102) / (MA2220102)**

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) वैदिक साहित्यामध्ये प्रामुख्याने ---- स्वरांचा उल्लेख आढळतो?

अ) 3	ब) 5
क) 7	ड) 12
- 2) ---- या वेदास पंचमवेद असे म्हणतात.

अ) सामवेद	ब) ऋग्वेद
क) यजुर्वेद	ड) नाटयशास्त्र
- 3) स्वरांचे षडज्, रिषभ, पंचम नावं सर्वप्रथम ---- ग्रंथात पहायला मिळतात.

अ) सं. पारिजात	ब) ऋग्वेद
क) नाटयशास्त्र	ड) नारदीय शिक्षा
- 4) प्रबंध गीताचे ---- प्रकार असत.

अ) 4	ब) 3
क) 5	ड) 2
- 5) भारतीय तत्ववेत्त्यांच्या मते ---- पुराण सर्वांत प्राचीन पुराण आहे.

अ) विष्णूपुराण	ब) वायुपुराण
क) बृहद्धर्म पुराण	ड) मार्कंडेय पुराण
- 6) प्राचीन काळी ---- ग्रामांमध्ये संगीत बध्द होत होते.

अ) 2	ब) 3
क) 4	ड) 6
- 7) ऋग्वेदामध्ये ऋचा म्हणण्यासाठी ---- याचा उपयोग केला जात असे.

अ) अर्चिक	ब) गायिक
क) सामिक	ड) वरील सर्व
- 8) संगीत विज्ञानाच्या संबंधीत उपवेद ---- होता.

अ) सामवेद	ब) गंधर्ववेद
क) ऋग्वेद	ड) अथर्ववेद

- 9) पुष्कर हे वादय ---- या काळात प्रचलित होते.
 अ) रामायण ब) महाभारत
 क) सामवेद काळ ड) पुराण काळ
- 10) किन्नरी वीणाचे निर्माते ---- होत.
 अ) मतंग ब) नारद
 क) आचार्य बृहस्पती ड) शारंगदेव
- 11) माळूकी शिक्षा ही ---- या वेदाची शिक्षा आहे.
 अ) सामवेद ब) ऋग्वेद
 क) यजुर्वेद ड) अथर्ववेद
- 12) नाटयशास्त्र या ग्रंथाचे ---- अध्याय आहेत.
 अ) 28 ब) 30
 क) 36 ड) 34
- 13) 'सं. रत्नाकर' हा ग्रंथ ---- शतकात लिहीला गेला.
 अ) 12 ब) 13
 क) 14 ड) 15
- 14) शारंगदेव यांनी ---- रागाचे वर्णन सांगितले आहे.
 अ) 260 ब) 230
 क) 268 ड) 264
- 15) नारदांच्या हातातील वीणेचे नाव ---- आहे.
 अ) महती वीणा ब) गंधर्ववीणा
 क) किन्नरी वीणा ड) तंबूरू
- 16) 33 प्रकारच्या अलंकाराचा उल्लेख ---- ग्रंथात मिळतो.
 अ) नाटयशास्त्र ब) राग. तरंगिणी
 क) बृहददेशी ड) भरतभाष्यम्

प्र.2 टीपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) साम संगित प्रणाली
 ब) गुप्त काळातील संगीत
 क) चतुःसारणा विषयी भरत व शारंगदेव द्वारा केलेल्या प्रयोगाचे विवेचन
 ड) शिक्षाग्रंथ
 इ) ग्राम व मुर्छना
 ई) मार्ग संगीत

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) वैदीक काळात संगीताचे स्वरूप कसे होते थोडक्यात स्पष्ट करा.
 ब) भरत भाष्यम् या प्राचीन ग्रंथामध्ये वर्णन केलेल्या संगीत विषयक अभ्यासाची संक्षिप्त माहिती लिहा.
 क) महाभारत कालीन संगीताचे वर्णन तुमच्या शब्दात लिहा.
 ड) देशीताल व मार्गीताल तुलनात्मक विवेचन करा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **16**
प्रातिशाख्य म्हणजे काय ते सांगून प्रातिशाख्य ग्रंथ व त्याच्या शाखांविषयी विस्तृत माहिती लिहा.

किंवा

रामायण काळातील संगीताचे वर्णन लिहा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. **16**
पुराण काळातील संगीताविषयी तुमचे विचार लिहा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024**

Shastriy Sangeetache Kriyatmak Siddhant (230122203)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024

Max. Marks: 60

Time: 11:00 AM To 01:30 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) राग-गुर्जरी तोडीचा थाट ---- मानला जातो.
 अ) कल्याण
 ब) बिलावल
 क) तोडी
 ड) पूर्वी
- 2) राग पटदी प चा वादी स्वर ---- संवादी स्वर मानला जातो.
 अ) सा प
 ब) प सा
 क) म सा
 ड) रे प
- 3) राग-केदार ची जाती ---- मानली जाते.
 अ) षाडव-षाडव
 ब) आडेव-संपूर्ण वक्र
 क) संपूर्ण-संपूर्ण
 ड) यापैकी नाही
- 4) राग-मियाँ की तोडी मध्ये पंचम स्वर पूर्णतहा वर्ण केल्यानंतर ---- रागाचे स्वर दिसतात.
 अ) पूर्वी
 ब) मारवा
 क) गुर्जरी तोडी
 ड) बिलासखानी तोडी
- 5) राग-बिलासखानी तोडीचा थाट ---- मानला जातो.
 अ) भैरव
 ब) भैरवी
 क) कल्याण
 ड) बिलावल
- 6) राग-किरवानी चा गानसमय ---- आहे.
 अ) दिवसाचा प्रथम प्रहर
 ब) दिवसाचा दुसरा प्रहर
 क) रात्रीचा दुसरा प्रहर
 ड) दिवसाचा तिसरा प्रहर
- 7) राग-झिझोटी ---- थाटामधून निर्माण होतो.
 अ) बिलावल
 ब) आसावरी
 क) खमाज
 ड) कल्याण
- 8) राग-मधुवंतीचा थाट ---- मानला जातो.
 अ) कल्याण
 ब) तोडी
 क) मारवा
 ड) भैरवी

- 9) ताल-झपताल ची चाली ---- मात्रेवर येते.
 अ) 4 ब) 6
 क) 8 ड) 9
- 10) ताल-दिपचंदीच्या मात्रा ---- आहेत.
 अ) 12 ब) 14
 क) 16 ड) 18
- 11) धमार-गायकींसाठी ---- तालाचा वापर जास्त प्रमाणात होतो.
 अ) तीनताल ब) एकताल
 क) धमार ड) चौताल
- 12) द्रुत लयींमध्ये गायला जाणाऱ्या प्रकाराला ---- म्हणून ओळखतात.
 अ) छोटाख्याल ब) बडाख्याल
 क) तराणा ड) ध्रुपद

प्र.2 खालीलपैकी थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12

- अ) राग-बिहाग चा शास्त्रीय परिचय लिहा.
 ब) राग-गावतीचा छोटाख्याल स्वरलिपीबध्द करा.
 क) धमार गायकीबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
 ड) तराणा गायकीबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
 इ) ताल-एकताल चा शास्त्रीय परिचय सांगून, ठेकासह लिहा.
 ई) राग-शुध्द सारंग चा शास्त्रीय परिचय लिहा.

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) 12

- अ) राग-झिझोंटी किंवा राग पटदीप चा छोटाख्याल स्वरलिपीबध्द करून त्याच्या चार तानासह लिहा.
 ब) राग-केदार चा बडाख्याल स्वरलिपीबध्द करा.
 क) ताल-झूमरा चा संपूर्ण शास्त्रीय परिचय देवून ठेकासह, एकपट, दुप्पट, तिप्पट आणि चौप्पट लिहा.
 ड) धमार गायकीबद्दल सविस्तर माहिती लिहून उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 12

तराणा गायकीबद्दल सविस्तर माहिती लिहून आपल्या अभ्यासक्रमातील रागांवर आधारित एक तराणा स्वरलिपीबध्द करून लिहा.

किंवा

खालीलपैकी कोणत्याही दोन तालांची संपूर्ण शास्त्रीय माहिती देऊन त्यांची एकपट, दुप्पट आणि तिप्पट, चौप्पट लिहा.

- 1) दिपचंदी
- 2) धमार
- 3) झूमरा

प्र.5 राग-बिहाग किंवा राग-मारुबिहाग चा संपूर्ण शास्त्रीय परिचय लिहून त्या रागातील बडाख्याल स्वरलिपीबध्द करून लिहा. तसेच या रागाचे समप्रकृतिक रागांची नावे व माहिती लिहा. 12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Indian Music) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024
Criticism in Musi (230122204)**

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

06

- 1) संगीत समीक्षा म्हणजे ---- होय.
अ) टिका करणे
ब) चिकित्सा करणे
क) सर्वकषरित्या पाहणे
ड) मीमांसा करणे
- 2) आलोचना हा शब्द: संस्कृत मधील ---- या धातूपासून बनला आहे.
अ) समू
ब) लुच
क) इक्षू
ड) यापैकी नाही
- 3) समालोचन म्हणजे ---- होय.
अ) रचनेचे दोष सांगणे
ब) रचनेचे गुण सांगणे
क) रचनेचे गुण दोष सांगणे
ड) यापैकी नाही
- 4) समीक्षा ही अशी कसोटी आहे की जिच्या साहाय्याने कोणत्याही रचनेचे मूल्यांकन केले जाते. अशी व्याख्या ---- यांनी केली आहे.
अ) एडिसन
ब) ट्रायडेन
क) बोईसाल
ड) ब्राथेन्तर
- 5) वृत्तपत्रीय समिक्षेचे जनक म्हणून ---- यांना ओळखतात.
अ) एडिसन
ब) ट्रायडेन
क) कै. गोविंदराव टेंबे
ड) केशवराव कोळे
- 6) वैयक्तिक मतानुसार व भावप्रधान अशी ही समीक्षा म्हणजे ---- संगीत समीक्षा होय.
अ) शास्त्रीय समीक्षा
ब) व्यक्तिगत समीक्षा
क) तुलनात्मक समीक्षा
ड) मानसिक समीक्षा

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

06

- अ) संगीत समीक्षा प्रकारातील वास्तविक समीक्षा म्हणजे काय?
- ब) ट्रायडेन यांची संगीत समीक्षेची व्याख्या सांगा.
- क) संगीत समीक्षेचे कोणतेही दोन प्रकार स्पष्ट करा.
- ड) शास्त्राधिष्ठित संगीत समीक्षा म्हणजे काय?

- प्र.3** सविस्तर उत्तरे लिहा. **06**
संगीत समीक्षा म्हणजे काय? सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र.4** दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **12**
संगीत समीक्षेचा उपयोग काय? हे तुमच्या भाषेत स्पष्ट करा.
किंवा
सांगितिक कार्यक्रम स्पर्धा यावर आधारित एक समीक्षा तयार करा.

Seat
No.

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024**

History of Indian music (Form XIIth to XVIIth Century) (230122206)

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024

Max. Marks: 60

Time: 11:00 AM To 01:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

1) अष्टछाप कवींमध्ये ——— हे प्रमुख कवी होते.

अ) नंददास

ब) कृष्णदास

क) सूरदास

ड) गोविंददास

2) नादाच्या सूक्ष्म भागाला ——— म्हणतात.

अ) अनुनाद

ब) स्वर

क) श्रुती

ड) यापैकी नाही

3) ——— काळात श्रुतीच्या स्थापनेचा उल्लेख सापडतो.

अ) प्राचीन

ब) मध्य

क) आधुनिक

ड) वरील सर्व

4) प्राचीन काळातील विद्वानांच्यानुसार श्रुतीवर आधारित स्वरांचा क्रम ——— असा आहे.

अ) गंधार, मध्यम, पंचम, निषाद

ब) निषाद, गंधार, पंचम, मध्यम

क) मध्यम, पंचम, निषाद, गंधार

ड) गंधार, पंचम, निषाद, मध्यम

5) ध्रुपद गायनाचा अविष्कार सर्वप्रथम ——— शतकात झाला.

अ) 12

ब) 15

क) 14

ड) 16

6) रागविबोध या ग्रंथाची टीका ——— यांनी केली.

अ) पं. सोमनाथ

ब) पं. श्रीनिवास

क) पं. दामोदर

ड) अहोबल

7) प्रबंधाचे वर्णन ——— या ग्रंथामध्ये मिळते.

अ) निबद्ध

ब) नाटयशास्त्र

क) बुहदेशी

ड) संगीतरत्नाकर

8) संगीत समयसार या ग्रंथामध्ये तालाचे विवेचन ——— अध्यायात केले आहे.

अ) 5

ब) 3

क) 9

ड) 8

9) कवि ——— हे वल्लभाचार्य यांचे शिष्य होते.

अ) नंददास

ब) सूरदास

क) गोविंददास

ड) कृष्णदास

- 10) मैसूर प्रदेशात वन्य जमातीत ---- या वीणेचा वापर होतो.
 अ) चित्र वीणा
 ब) पिनाकी वीणा
 क) किन्नरी वीणा
 ड) त्रितंत्री वीणा
- 11) विद्वानांच्या मते ---- हि सतारीचं जुनं रूप आहे.
 अ) विपंची
 ब) घोषवीणा
 क) त्रितंत्रीविणा
 ड) एकतंत्रीविणा
- 12) पेहरागिती मधून ---- या गायकीची उत्पत्ती झाली.
 अ) ध्रुपद
 ब) टप्पा
 क) त्रितंत्रीवीणा
 ड) एकतंत्री वीणा

प्र.2 टीपा द्या/लिहा. (कोणतेही चार) 12

- अ) मध्यकाळात रामामात्य व्यंकटमुखी आणि अहोबल यांनी केलेले श्रुती स्वर विभाजन.
 ब) ध्रुपदबाणी
 क) रागविबोध-ग्रंथपरिचय
 ड) तुमरी
 झ) वंशी
 ई) अष्टछापकवी-सूरदास

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12

- अ) प्राचीन प्रबंध गायन थोडक्यात स्पष्ट करा.
 ब) लोचनकृत रागतरंगिनी ग्रंथाचे विवेचन करा.
 क) खालील पैकी कोणत्याही दोन वाद्यांची माहिती लिहा.
 1) एकतंत्री विणा
 2) आलापिनी विणा
 3) किन्नरी विणा
 4) त्रितंत्री विणा
 ड) अष्टछाप कवींचा परिचय थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 12

जाती गायनाच्या दहा लक्षणांची सविस्तर चर्चा करा.
किंवा
 संगीत रत्नाकर ग्रंथाचे सविस्तर विश्लेषण करा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. 12

अनिबद्ध गायन म्हणजे काय ते सांगून त्याच्या प्रकारांची माहिती लिहा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Indian Music) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024**

History of Indian music (Form XIIth to XVIIth Century) (230122206)

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024

Max. Marks: 60

Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions.

12

- 1) In Ashtachap Kavi _____ this was the leading poet.
 - a) Nanda Das
 - b) Krishn Das
 - c) Surdas
 - d) Govinda Das
- 2) A subtle part of a note is called a _____.
 - a) Anunaad
 - b) Swar
 - c) Shruti
 - d) None of these
- 3) The establishment of the shruti is mentioned during the _____ Times.
 - a) Ancient times
 - b) Medieval Times
 - c) Modern times
 - d) All of above
- 4) According to ancient scholarship the sequence of Swar's based on Shruti is _____.
 - a) Gandhar, Madhyam, Pancham, Nishad
 - b) Nishad, Gandhar, Pancham, Madhyam
 - c) Madhyam, Pancham, Nishad, Gandhar
 - d) Gandhar, Pancham, Nishad, Madhyam
- 5) Dhrupad singing was first invented in _____ Century.
 - a) 12
 - b) 15
 - c) 14
 - d) 16
- 6) Rag vibodh has been criticized by _____.
 - a) Pt Somnath
 - b) Pt Sriniva
 - c) Pt Damodar
 - d) Ahobal
- 7) Description of the thesis is found in the texts _____.
 - a) Nibaddh
 - b) Natya Shastra
 - c) Bruhdeshi
 - d) Sangeet Ratnakar
- 8) In Sangeet Samay Sar Tala .is discussed in Chapter _____.
 - a) 5
 - b) 3
 - c) 9
 - d) 8
- 9) The poet _____ was a disciple of vallbhachary.
 - a) Nanda Das
 - b) Surdas
 - c) Govind das
 - d) Krishna Das
- 10) _____ is a harp used by wild tribes in Mysore region.
 - a) Chitrveena
 - b) Pinakiveena
 - c) Kinnariveena
 - d) Tritantriveena
- 11) According to scholars _____ is an old form of Sitar.
 - a) Vipanchi
 - b) Ghoshveen
 - c) Tritantriveena
 - d) Ektantriveena

- 12) The song _____ originated from the PehraGeeti.
- a) Dhruwad
 - b) Tappa
 - c) Tritantriveena
 - d) Ektantriveena

Q.2 Write short answer. (Any four)

12

- a) Srutiswara division by Ramamatya Venkatamkhi and Ahobal in medieval period.
- b) Dhruwad bani
- c) Rag vibodh - Text introduction
- d) Thumari
- e) Vanshi
- f) Asthchapkavi-Surdas

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

12

- a) Briefly explain ancient thesis singing.
- b) Comment on LochanKrita Ragtaranginigranth.
- c) Write information about any two of the following instruments.
 - 1) Ekatantri vina
 - 2) Alapini Vini
 - 3) Kinnari Vina
 - 4) Tritantri Vina
- d) Briefly explain the introduction of Ashtachap poets.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

12

Discuss in detail the ten characteristics of caste singing.

OR

Analyze Sangeet Ratnakar Granth in detail.

Q.5 Answer the following question in detail.

12

Explain what is unbounded singing and write its types.

- 10) स्वरांचे ---- भेद होतात.
 अ) 2 ब) 3
 क) 4 ड) 6
- 11) श्रुतींच्या ---- जातीमध्ये श्रृंगार आणि हास्यरस उत्पन्न होतो.
 अ) दिप्ता ब) आयता
 क) मृदू ड) करुणा
- 12) ज्या स्वरापासून जाती गायन प्रारंभ होते, त्या स्वराला ---- म्हणतात.
 अ) अंश स्वर ब) गृहस्वर
 क) मंद्र स्वर ड) न्यास स्वर
- 13) नायकाच्या शौर्य आणि गुणांचे वर्णन प्रबंधाच्या ---- या अंगात केले जात होते.
 अ) बिरूद ब) तेनक
 क) पद ड) पाट
- 14) प्राचीन पेहरागिती मधून ---- या गायकिची उत्पत्ती झाली.
 अ) ख्याल ब) तुमरी
 क) तराना ड) टप्पा
- 15) सं. दर्पण हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
 अ) पं. अहोबल ब) पं. दामोदर
 क) पं. सोमनाथ ड) पं. श्रीनिवास
- 16) ---- या गीत प्रकाराची गायकी कव्वालीशी मिळती जुळती आहे.
 अ) सादरा ब) दादरा
 क) खमसा ड) पेहरा

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) मध्यकाळात रामामात्य, व्यंकटमुखी आणि अहोबल यांनी केलेले श्रुती विभाजन.
 ब) रागतरंगिणी- ग्रंथपरिचय
 क) धृपद
 ड) तराना
 इ) अष्टछाप कवी सुरदास
 ई) कव्वाली व टप्पा

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) 'तुमरी' या गायन प्रकाराची माहिती देऊन गायन शैली स्पष्ट करा.
 ब) शारंगदेव यांच्या मतानुसार श्रुती स्वर स्थापनेचे विश्लेषण करा.
 क) प्रबंध गायन शैली थोडक्यात स्पष्ट करा.
 ड) किन्नरी वीणा व त्रितंत्री वीणा यांची सविस्तर माहिती लिहा.

- प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 16
- अ) अनिबद्ध गान प्रकार विस्तृतारित्या स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) 'संगित समयसार' या ग्रंथाचा परिचय विस्तारित स्वरूपात लिहा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. 16
- संगीत रत्नाकर या ग्रंथातील अध्यायांची सविस्तर माहिती लिहा.

- 9) राग गुर्जरी तोड़ी चा वादी स्वर ---- व संवादी स्वर ---- आहे.
 अ) गांधार-निषाद ब) षड्ज-मध्यम
 क) पंचम-षड्ज ड) धैवत-रेषभ
- 10) राग-बिलासखानी तोड़ीचा थाट ---- मानला जातो.
 अ) बिलावल ब) भैरवी
 क) तोड़ी ड) कल्याण
- 11) राग-पटदीप चा गायन समय ---- आहे.
 अ) दिवसाचा प्रथम प्रहर ब) दिवसाचा द्वितीय प्रहर
 क) रात्रीचा प्रथम प्रहर ड) दिवसाचा तृतीय प्रहर
- 12) जेव्हा होळी नावाचा गीतप्रकार धमार तालात गायला जातो. तेव्हा त्याला ---- असे म्हटले जाते.
 अ) चतरंग ब) त्रिवट
 क) ध्रुपद ड) धमार
- 13) ताल त्रिताल मध्ये खाली ---- मात्रेवर आहे.
 अ) 4 ब) 5
 क) 9 ड) 8
- 14) छोटा ख्याल हा ---- लयीमध्ये गायला जातो.
 अ) द्रुतलय ब) विलंबित
 क) अति विलंबित ड) अति द्रुतलय
- 15) वर्षाऋतु मध्ये कोणत्या अंगाचे राग गायले जातात?
 अ) तोड़ी ब) बहार
 क) मल्हार ड) कान्हड़ा
- 16) धमार गीतप्रकार गायनासाठी ---- तालाचा वापर केला जातो.
 अ) तीनताल ब) एकताल
 क) धमार ड) चौताल

प्र.2 खालीलपैकी टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) धमार या गीतप्रकाराविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 ब) ताल झपताल ची संपूर्ण माहिती लिहून एकपट, दुप्पट लिहा.
 क) राग-मधुवंती चा शास्त्रीय परिचय लिहा.
 ड) नाट्यगीताविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 इ) राग-मियाँ की तोड़ी व गुजरी तोड़ीचे तुलनात्मक विवेचन करा.
 ई) तराणा या गीतप्रकाराविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) ताल दिपचंदी ची शास्त्रीय माहिती लिहून ठेक्याची एकपट, दुप्पट, तिप्पट आणि चौप्पट लिहा.
 ब) राग-मारुबिहाग चा बड़ाख्याल दोन आलाप व दोन तानांसह लिहा.
 क) होरी या गीतप्रकाराची माहिती लिहा.
 ड) चैती व कजरी या दोन्ही गीतप्रकाराचे वर्णन करा.

- प्र.4** खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **16**
टप्पा, टुमरी आणि नाट्यगीत या गीतप्रकरांविषयी माहिती लिहा.
किंवा
राग मारुबिहाग किंवा बिहाग रागांचा संपूर्ण शास्त्रीय परिचय देऊन बडाख्याल स्वरलिपीबद्ध करा.
- प्र.5** राग—बिलासखानी तोडी किंवा राग मियाँ की तोडी यापैकी एका रागाची शास्त्रीय माहिती सविस्तर लिहून, बडाख्याल स्वरलिपी बद्ध करून, त्यांचे 5 आलाप व 5 तानासह लिहायचे आहे. त्यासोबत या दोन्हीतील फरक सांगायचा आहे. **16**

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Indian Music) (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Shastriya Sangeetache Kriyatmak Siddhant (MA20203)/(MA2220203)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 16

- 1) Alaap, Bandish Layakari Bol are Steps of _____ singing genre.
- 2) Raag Madhuvanti is considered as Thaata _____.
- 3) Raag Zinzoti has Vadi Swar _____ and Savadi Swar _____.
- 4) Raag Zinzoti breed is considered _____.
- 5) Raag Shudha Sarang is considered as Thaata _____.
- 6) The form sung in Drit Lai is called _____.
- 7) The Tarana song genre was first invited by _____.
- 8) Underneath Tal Jhaptal however is _____.
- 9) Raag Gujri Todi's Vadi Swar _____ and Savadi Swar _____.
- 10) Raag Bilaskhani Todis Thaata is called _____.
- 11) Raag Patdeep song is samay _____.
- 12) When the type of song called Holi is sung in Dhamar tala it is called _____.
- 13) Taal Trital there is _____ below however.
- 14) Chota khyal is sung in _____ line.
- 15) Ragas of which organ are sung in Rainy season.
- 16) A _____ Rethyam is used to sing the Dhamar geet type.

Q.2 Write short answers. (Any Four) 16

- a) What a brief Description of Dhamar song genre.
- b) Write the complete details of Taal Jhaptal and write once twice.
- c) Write a classical introduction to Raga Madhuvanti.
- d) Write brief information about Nathya Sangeet.
- e) Make a comparative analysis of Raag Miya ki Todi.
- f) Write a brief description of the song process of Tarana.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 16

- a) Write the scientific information of Al Deepchandi and write the contract Once, Duppat, Tippat and Chupat.
- b) Write a bada khyal of Raag Maru Bihag with two alapas and two taans.
- c) Write information about song type Hori.
- d) Describe both Chaiti and Kajari song types.

Q.4 Answer the following questions in details. (Any One)

16

a) Write information about the song genre of Tappa, Thumari and Natygeet.

OR

b) Transcribe Badakhya swara with full classical introduction to Raag Maru Bihag or Bihag Ragas.

Seat
No.

**M.A. (Indian Music) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Methodology of Research (MA2220302)**

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) गृहितकृत्यालाच ——— असे म्हणतात.

अ) उपकल्पना	ब) सिध्दांत कल्पना
क) अभ्यूपगम	ड) वरील सर्व
- 2) सामाजिक संशोधन व सामाजिक सर्वेक्षण या ——— संकल्पना आहेत.

अ) परस्पर विरोधी	ब) परस्परपूरक
क) स्वतंत्र	ड) मूर्त
- 3) शोध प्रबंधाचे विधान ——— असते.

अ) एक निरीक्षण	ब) एक तथ्य
क) एक दृढकथन	ड) एक विचार विमर्श
- 4) तथ्य संकलनासाठी ——— वापरता येतात.

अ) प्राथमिक स्रोत	ब) दुय्यम स्रोत
क) प्राथमिक व दुय्यम स्रोत	ड) यापैकी नाही
- 5) कोणत्याही संशोधनामध्ये ——— असावी.

अ) पुनरावृत्ती	ब) सामान्यीकरण
क) उपयोगिता	ड) वस्तुनिष्ठता
- 6) अनुसंधान म्हणजेच ——— होय.

अ) कार्याभ्यास	ब) सर्वेक्षण
क) प्रयोगपध्दती	ड) व्यक्ती अध्ययन
- 7) ——— संशोधनामध्ये एखाद्या विषयाशी संबंधित वास्तविक तथ्यांच्या आधारावर वर्णनात्मक विवेचन केलेले असते.

अ) वर्णनात्मक	ब) निदानात्मक
क) अन्वेषणात्मक	ड) प्रयोगात्मक
- 8) संशोधकासाठी सर्वात आवश्यक गुण ——— हा होय.

अ) वक्तशीरपणा	ब) बुध्दीमत्ता
क) संशोधनातील मनापासून असणारी अभिरुची	ड) स्वतःच्या विषयावरील प्रभुत्व

- 9) संगीत ही ---- कला आहे.
 अ) ऐतिहासिक ब) प्रयोगशील
 क) सांस्कृतिक ड) वरील पैकी कोणतेही नाही
- 10) संशोधन कार्य ---- चालणारी प्रक्रिया आहे.
 अ) संवादात्मक ब) बोधात्मक
 क) निरंतर ड) यापैकी नाही
- 11) 'क्रमिक पुस्तक मालिका' या पुस्तकाचे लेखक ---- आहेत.
 अ) पं. बाळकृष्ण बुजा इचलकरंजीकर
 ब) पं. पलूस्कर
 क) पं. भातखंडे
 ड) पं. रातंजनकर
- 12) ---- यांनी 'रसिक रंगा' या नावानी हिंदूस्तानी शास्त्रीय संगीतात बंदिशी रचल्या आहेत.
 अ) श्रुती सडोलीकर ब) पं. उल्हास कशाळकर
 क) डॉ. अशोक रानडे ड) विष्णु दिगंबर पलूस्कर
- 13) पं. विष्णु नारायण भातखंडे यांचा जन्म ---- साली झाला.
 अ) 12 ऑगस्ट 1850 ब) 10 ऑगस्ट 1860
 क) 18 ऑगस्ट 1885 ड) 15 ऑगस्ट 1880
- 14) परीक्षण केल्या जाणाऱ्या प्रस्तावांना ---- असे म्हणतात.
 अ) कल्पना ब) परिकल्पना
 क) उपकल्पना ड) संकल्पना
- 15) भिन्न जोडी निवडा.
 1) संगीत आणि चिकित्सा - शरीर रचनेमध्ये संगीत
 2) संगीत आणि गणित - लय तालात गणिताचा आधार
 3) संगीत आणि अर्थशास्त्र - सांस्कृतिक परंपरेमध्ये संगीत
 4) संगीत आणि भौतिकशास्त्र - वाद्य निर्मिती
 अ) 1 ब) 2 क) 3 ड) 4
- 16) गुंजन, प्रतिध्वनी, अनुनादाचे सिध्दांत ---- वर आधारित आहेत.
 अ) मानसशास्त्र ब) भौतिक शास्त्र
 क) रसायनशास्त्र ड) वरील सर्व

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

- अ) संशोधनाचे उद्देश
 ब) विश्वविद्यालयीन स्तरावरील संगीतातील शोध आणि समस्या
 क) माहिती संकलनातील दुय्यम स्रोत
 ड) संशोधनाच्या अहवालाचे लेखन
 इ) संशोधकाची कर्तव्ये
 ई) संशोधनात संगणकाचा वापर

- प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16**
- अ) संशोधन प्रक्रियेतील विविध पध्दतींचे थोडक्यात विवेचन करा.
ब) उपकल्पना म्हणजे काय ते सांगून उपकल्पनेच्या प्रकारांची माहिती लिहा.
क) प्रायोगिक संशोधन पध्दतीचे विश्लेषण करून त्या पध्दतीची वैशिष्ट्ये लिहा.
ड) संदर्भसूचीचे विश्लेषण करून संदर्भ सूचीमध्ये ग्रंथसूचीचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16**
- पं. व्हि. एन् भातखंडे यांचे संगीत क्षेत्राला दिलेले योगदान सविस्तर लिहा.
किंवा
शोध प्रकारांचे सविस्तर विश्लेषण करा.
- प्र.5 संगीतातील संशोधनाच्या विविध क्षेत्रांची माहिती विशद करा. 16**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Indian Music) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Methodology of Research (MA2220302)

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

16

- 1) The assumed action itself is called a _____.
 a) Hypothesis b) Theory idea
 c) Agreement d) All above
- 2) Social research is _____ by social surveying.
 a) Contrast b) Mutually complementary
 c) Substantive d) Tangible
- 3) The statement of Shodhprabandh is _____.
 a) An observation b) A fact
 c) A strong statement d) An opinion
- 4) _____ can be used for truth collection.
 a) Primary source b) Secondary source
 c) Primary & second source d) None of these
- 5) Any research should have a _____.
 a) Repetition b) Normalization
 c) Usability d) Objectivity
- 6) Research means _____.
 a) Work study b) Survey
 c) Experimental methods d) Individual studies
- 7) _____ in research a descriptive statement is made based on actual facts related to a topic.
 a) Descriptive b) Diagnostic
 c) Investigative d) Experimental
- 8) The most essential trait for researchers is _____.
 a) Punctuality b) Intelligence
 c) A keen interest in research d) Mastery of one's own subject
- 9) Music is _____ art.
 a) Historical b) Experimental
 c) Cultural d) None of these
- 10) Research is _____ an ongoing process.
 a) Interactive b) Substance
 c) Continuous d) None of these

- 11) _____ is the author of this serial book series.
 a) Pt. Balkrishna buva Ichalkaranjekar
 b) Pt. Paluskar
 c) Pt. Bhatkhande
 d) Pt. Ratanjankar
- 12) _____ has composed bandishies in Hindustani classical music with the name 'Rasik Rang'.
 a) Shruti Sadolikar
 b) Pt. Ulhas Kashalkar
 c) B. R. Devdhar
 d) Pt. Vishnu Digambar Paluskar
- 13) Pt. Vishnu Narayan Bhatkhande was born in _____.
 a) 12 August 1850
 b) 10 August 1860
 c) 18 August 1885
 d) 15 August 1880
- 14) The propositions to be tested are called _____.
 a) Imagination
 b) Hypothesis
 c) Sub-concept
 d) Concepts
- 15) Choose a different pair.
 1) Music and therapy – Music in body composition
 2) Music and Maths – The basis of mathematics in rhythm
 3) Music and Economics – Music in cultural tradition
 4) Music and Physics – Instrument production
 a) 1 b) 2 c) 3 d) 4
- 16) The theories of resonance, humming, Eco are based on _____.
 a) Psychology
 b) Physics
 c) Chemistry
 d) All above

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- a) Objectives of the research.
 b) Research and problems in university level music.
 c) Secondary sources of information collection.
 d) Writing a research report.
 e) Responsibilities of the researcher.
 f) Use of computers in research.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

16

- a) Briefly explain various methods in research process.
 b) Write information about types of sub-hypothesis by stating what is sub-hypothesis.
 c) Analyze the experimental research method and write the characteristics of that method.
 d) Explain the importance of bibliography in bibliography by analyzing bibliography.

Q.4 Answer the following questions in details. (Any One)

16

Write in detail the contribution of Pandit V. N. Bhatkhande to the field of music.

OR

Analyze search types in detail.

Q.5 Answer the following question details.

16

Elaborate on the various areas of research in music.

- 9) राग देवगिरी बिलावल चा थाट ---- मानला जातो.
 अ) कल्याण ब) बिलावल
 क) खमाज ड) भैरवी
- 10) राग देसकार चा समप्रकृतिक राग ---- आहे.
 अ) राग-बागेश्री ब) राग-भूप
 क) राग-भैरव ड) राग-मालकौंस
- 11) राग-जोग चा समलिक राग ---- आहे.
 अ) राग तोड़ी ब) राग-निलंग
 क) राग-केंदार ड) यापैकी नाही
- 12) राग मुलतानी चा रिषभ आणि धैवत शुध्द केल्यास खालीलपैकी ----- रागाची निर्मिती होते.
 अ) मधुमती ब) तोड़ी
 क) बिलावल ड) परदीप
- 13) ताल पंचमसवारीच्या एकूण ---- मात्रा आहेत.
 अ) 12 ब) 14
 क) 16 ड) 15
- 14) ताल झपताल ची खाली ---- मात्रेवर होते.
 अ) 3 ब) 4
 क) 6 ड) 8
- 15) ताल-तीन तालच्या एकूण मात्रा ---- आहेत.
 अ) 13 ब) 12
 क) 14 ड) यापैकी नाही
- 16) ताल आडाचौताल ---- मात्रांचा ताल आहे.
 अ) 12 ब) 16
 क) 15 ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) राग-सूर मल्हारचा शास्त्रीय परिचय सांगा.
 ब) राग हंसध्वनी चा छोटाख्याल लिहा.
 क) चतरंग गीतप्रकार बदल माहिती लिहा.
 ड) राग-मियाँ मल्हारचा शास्त्रीय परिचय लिहा.
 इ) ताल पाश्तो चा शास्त्रीय परिचय लिहा.
 ई) त्रिवट गीतप्रकाराबद्दल माहिती लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) राग-देवगिरी बिलावल किंवा मुलतानीचा छोटाख्याल लिहा.
 ब) चतरंग चा गीतप्रकारची सविस्तर माहिती लिहा.
 क) राग-जयजयवंतीच्या संपूर्ण शास्त्रीय परिचय लिहा.
 ड) ताल झपताल ची माहिती लिहून ठेका दुप्पट तिप्पट लिहा.

- प्र.4** खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) **16**
त्रिवट आणि दादरा या दोन्ही गीतप्रकारांची सविस्तर माहिती लिहून या वरील तुमचे विचार स्पष्ट करा.
- किंवा**
- राग—देसकार चा शास्त्रीय परिचय देवून छोटाख्याल स्वरलिपीबध्द करा. 2 ताना व 2 आलाप सहित लिहा.
- प्र.5** राग अल्हैया बिलावल किंवा राग मधुवंती चा बड़ाख्याल स्वरलिपीबध्द करून त्याचबरोबर 4 आलाप व 4 ताना लिहा. आणि यांचा समप्रकृतिक रागाची माहिती लिहा. संपूर्ण शास्त्रीय परिचय लिहा. **16**

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Shastriya Sangeetache Kriyatmak Siddhant (MA2220303)

Day & Date: Monday, 13-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 16

- 1) Raag sur Malhar produced by ____ thaat.
- 2) Raag chandrakans singing time is considered _____.
- 3) Raag madhuvant variety is _____.
- 4) Among the following identify the ____ Raag as he parent Raga of Bilwal thara.
- 5) Among the following Ragas ____ is the most sung during the Rainy season.
- 6) Raag megh malhar vad swar is ____ savandi swar is _____.
- 7) Raag jaijaiwanti derived from ____ Thaat.
- 8) ____ Raag is among the following which is prevalent in Karnataka music.
- 9) Raag Devgiri Bilawal is considered to be _____.
- 10) Raag Deskar similar Raag is _____.
- 11) Raag jog similar Raag is _____.
- 12) Purification of Rishabh and Dhaivat of Raag Multani produced of following ____ Raag.
- 13) The Total Matras of Taal pancham swari are _____.
- 14) Taal Zaptal comes down to ____ matras
- 15) The total volume of the Taal Tintaal are _____.
- 16) Taal adachautal ____ is Taal of Mataras.

Q.2 Write short answers. (Any Four) 16

- a) Write a classical introduction to Raag Sur Malhar.
- b) Write a chota khyal of Raag Hansdhwani.
- c) Write information about chatrang geet prakar.
- d) Write a classical introduction to Raag miya malhar.
- e) Write a classical introduction to taal Pashto.
- f) Write information about Trivat song geet prakar.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 16

- a) Write a chota khyal Devgiri Bilawal or Raag Multani.
- b) Write the detail information song type chatrang.
- c) Write the complete classical introduction Raag jaijaiwanti.
- d) Write the information taal Zaptal, and write a the theka Duple and Tripal.

Q.4 Answer the following questions details. (Any One) 16

a) Explain your thoughts on both Trivat and Dadra song types by writing in detail.

OR

b) Write a chota khyal with a classical introduction to Raag Deshkar with two taans and two alap.

Q.5 Answer the following question details. 16

By Transcribing the Badakhyaal swar of Raag Alhiya Bilawal or Raag Madhuvanti write 4 Alap and 4 taans at the same time and write the same nature of the Ragaas Write a complete classical introduction.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Indian Music) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Essay Writing -II (MA2220307)**

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) ध्वनीचा बोध होण्यासाठी ---- गोष्टींची गरज असते.
अ) ध्वनी-उत्पादक ब) ध्वनी-ग्राहक
क) ध्वनी-वाहक ड) वरिल सर्व
- 2) ध्वनीचा अभ्यास हा ---- शास्त्राचा मूलभूत अभ्यासापैकी एक महत्वाचा अभ्यास मानला जातो.
अ) रसायन शास्त्र ब) संगणक शास्त्र
क) भौतिक शास्त्र ड) जीवशास्त्र
- 3) संगीत शास्त्राची निर्मिती ही ---- तून झालेली आहे.
अ) नाद ब) स्वर
क) ध्वनी ड) तरंग
- 4) तरंगाचे प्रकार ---- आहेत.
अ) दोन ब) तीन
क) चार ड) यापैकी नाही
- 5) ध्वनी लहरींचा वेग सर्वात जास्त ---- पदार्थात असते.
अ) वायू ब) द्रव
क) घन ड) लाकूड
- 6) ध्वनितरंग हे ---- या जातिचे असतात.
अ) अनुधैर्य ब) अनुप्रस्थ
क) स्थिर स्थापकत्व ड) यापैकी नाही
- 7) लागोपाठच्या दोन महानता व दोन विरलता यातील अंतर म्हणजे ----.
अ) वेग ब) तरंगविस्तार
क) तरंगमान ड) स्थिर तरंग
- 8) वेग = लहरींची लांबी × ----.
अ) रुंदी ब) कंपनसंख्या
क) लहरींची उंची ड) वरील सर्व

- 9) ध्वनी गतीरूप होण्यास वा तरंगरूपाने प्रवास करण्यास पदार्थ ——— असावा लागतो.
 अ) स्थिर ब) अस्थिर
 क) लवचिक ड) जड
- 10) नादाची ——— तारेचा व्यास व तारेच्या धातूची घनता यावर अवलंबून असते.
 अ) उंची ब) लांबी
 क) तीव्रता ड) तारता
- 11) ध्वनीचे स्वरूप ——— तऱ्हेने प्रतित होते.
 अ) 2 ब) 3
 क) 4 ड) यापैकी नाही
- 12) सांगितिक दृष्ट्या श्वासोश्वासाच्या ——— पध्दती आहेत.
 अ) 3 ब) 2
 क) 1 ड) 0
- 13) कंठ संस्काराची मूळ उत्पत्ती ——— तून झाली.
 अ) नाद ब) ध्वनी
 क) ओंकार ड) स्वर
- 14) वादयाची गुणवत्ता उत्कृष्ट असण्यासाठी त्यातून निघणाऱ्या ध्वनी सहनादाने युक्त हार्मोनिक्स ची संख्या त्याची सापेक्ष तीव्रता याचे अचूक प्रमाण ठरविण्यासाठी ——— लेसस तंत्राचा उपयोग केला जातो.
 अ) हॉलोग्राफ ब) ऑसीलोस्कोप
 क) ग्रॅलिलिओ ड) अॅप्टीट्यूड
- 15) 'आवाज साधना शास्त्र या पुस्तकाचे लेखक ——— आहेत.
 अ) अशोक रानडे ब) डॉ. बी. आर. देवधर
 क) यशवंत देव ड) यापैकी नाही
- 16) 'आवाज निर्मितीची क्रिया ——— मुलभूत शारीरिक क्रियेतून साकार होते.
 अ) 2 ब) 3
 क) 4 ड) यापैकी नाही

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) सुसंवाद – विसंवाद
 ब) ध्वनीचा वेग
 क) गायकासाठी योग्य श्वसन संस्था
 ड) सुषिर वादये
 इ) 'अनुदैर्घ्य तरंग व अनुप्रस्थ तरंग' तुलनात्मक विवेचन
 ई) अॅकॉस्टिक अॅम्प्लीफायर / ध्वनीशास्त्रीय व्यतिकारक

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) संगीत वादयांच्या बनावटी मागील ध्वनी शास्त्रीय तत्वे विस्तार पूर्वक लिहा.
ब) विविध घराण्यांच्या खर्च साधनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
क) ध्वनी शास्त्र म्हणजे काय? संगीत क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांसाठी या विषयाचे काय महत्व आहे यावर चर्चा करा.
ड) 'अनुवादामुळे तंतुवादयामध्ये रंजकता येते'. सविस्तर विश्लेषण करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

- अ) आदर्श सभागृहाची रचना कशी असावी ते सविस्तर लिहा.
ब) संगीतामध्ये योग साधनेचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा.

16

'ख्याल गायकी व उपशास्त्रीय गायकी यासाठी वेगवेगळ्या प्रकारे आवाज साधना शास्त्राचा अभ्यास करावा लागतो' या बद्दल तुमचे विचार लिहा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Indian Music) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Essay Writing –II (MA2220307)**

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

16

- 1) _____ things are needed to make sense of sound.
 - a) Sound-Producing
 - b) Sound Consumer
 - c) Sound-Carrier
 - d) All above
- 2) The study of sound is considered one of the basic studies of _____ shastra.
 - a) Chemistry
 - b) Computer science
 - c) Physics
 - d) Biology
- 3) Musicology is created from _____.
 - a) Sound
 - b) Tone
 - c) Dhvani
 - d) Wave
- 4) types of waves are _____.
 - a) 2
 - b) 3
 - c) 4
 - d) None of these
- 5) The speed of sound waves is highest in _____.
 - a) Gases
 - b) Liquids
 - c) Solids
 - d) Wood
- 6) Sound waves are of the _____ types.
 - a) Longitudinal
 - b) Transverse
 - c) Stability
 - d) None of these
- 7) The distance between two consecutive greatness and two rareness is _____.
 - a) Velocity
 - b) Wave Amplitude
 - c) Wave form
 - d) Standing wave
- 8) Velocity = wavelength × _____.
 - a) Width
 - b) Frequency
 - c) Wave
 - d) Hight
- 9) For sound to form motion and travel as a wave, matter matter must be _____.
 - a) Stable
 - b) Unstable
 - c) Elastic
 - d) Heavy
- 10) The pitch of the _____ depends on the diameter of the dashed.
 - a) Hight
 - b) Length
 - c) Intensity
 - d) Pitch

- 9) ख्याल रचना करण्याचे कार्य सर्वप्रथम ---- यांनी केले.
 अ) अमीर खुसरो
 ब) फैयाजखां
 क) बडे गुलाम अलीखां
 ड) तानसेन
- 10) 'सबरंग' या नावाने ---- यांनी बंदिशी रचल्या.
 अ) जगन्नाथबुवा पुरोहित
 ब) फैयाजखां
 क) बडे गुलाम अलीखां
 ड) करीमखां
- 11) गोबर हार बाणी चे प्रवर्तक ---- यांना मानले जाते.
 अ) ब्रजचंद्र
 ब) श्रीचंद्रराजपूत
 क) समोखनसिंह
 ड) तानसेन
- 12) ---- हे ख्याल गायकीचे पहिले मूळ घराणे मानले जाते.
 अ) ग्वाल्हेर
 ब) आग्रा
 क) किराणा
 ड) जयपूर
- 13) आग्रा घराण्याचा प्रचार ---- यांनी केला.
 अ) हाजीसुजान
 ब) उ. फैय्याजखां
 क) घग्गेखुदाबक्ष
 ड) विलायतहुसेनखां
- 14) ---- यांनी मराठी नाटयसंगीतात योगदान दिले.
 अ) पं. जितेंद्र अभिषेकी
 ब) पं. राम मराठे
 क) पं. भीमसेन जोशी
 ड) पं. गजाननबुवा जोशी
- 15) सदारंग यांचे नाव ---- हे होय.
 अ) नियामतखां
 ब) भूपतखां
 क) बन्दूखां
 ड) फैय्याजखां
- 16) संगीत कला ही कलाकार श्रोते आणि ---- यावर अवलंबून असते.
 अ) निवेदक
 ब) साऊंडसिस्टीम
 क) मैफल
 ड) यापैकी नाही

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) सदारंग व अदारंग यांच्या बंदिशी
 ब) हिंदुस्थानी संगीतामध्ये ध्रुपद बाणींचे महत्व
 क) मंच प्रदर्शनाची भविष्यकालीन स्थिती
 ड) हवेली संगीत
 इ) भेंडी बाजार घराणे व त्याची वैशिष्ट्ये
 ई) अमीर खुसरो यांचे सांगितीक योगदान

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) घराण्याची व्याख्या लिहून घराण्यांचे स्वरूप कसे असते ते थोडक्यात लिहा.
 ब) ध्रुपदाची निर्मिती कशी झाली हे सांगून ध्रुपद गायन शैलीचे वर्णन तुमच्या शब्दांत करा.
 क) मंच प्रदर्शनाच्या दृष्टीने संगीताच्या सादरीकरणामध्ये होत गेलेल्या बदलांची चर्चा करा.
 ड) किराणा घराण्याची माहिती लिहून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

- प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)** **16**
संगीत कलेची आजची स्थिती काय आहे ते सांगून संगीत क्षेत्रातील मोठ्या घराण्यांचे भवितव्य याबद्दल तुमचे नाव लिहा.
- किंवा**
- ‘पंडित जितेंद्र अभिषेकी यांचे सांगेतिक योगदान’ विस्तृत विवेचन करा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा.** **16**
तानसेन यांचे जीवन चरित्र तुमच्या शब्दांत लिहा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

History of Indian Music of Modern Period (MA2220402)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 16

- 1) A particular singing or dancing style of music experts is called _____.
a) Tradition
b) Gharana
c) Art invention
d) All the above
- 2) Pt. Tyagraj was born in _____.
a) 7 May 1762
b) 4 May 1767
c) 5 May 1768
d) 6 May 1766
- 3) _____ This book is written by Pandit Ravi Shankar.
a) My Music My Life
b) Raga Mala
c) My Music
d) Music and Beats
- 4) Bismillah Khan's Guru was _____.
a) Ustad Rasul bakhsh Khan
b) Ustad Ali bakhsh Khan
c) Ustad Rasul bakhsh Khan
d) Ustad Amir bakhsh Kha
- 5) Mallikarjun Mansoor studied from _____ gharana.
a) Kirana Gharana
b) Gwalior Gharana
c) Jaipur antrauli Gharana
d) Agra Gharana
- 6) Gayan Samaj was founded by _____ in Mumbai.
a) Pt. Vishnu Digambar
b) Ramkrishna bua vaze
c) Balkrishna Buva ichlaqranjkar
d) Mallikarjun Mansoor
- 7) The name of the book written by Swami Haridas is _____.
a) Nadarasa
b) Naad Vinod
c) Shrungarhar
d) Rag Rang lahari
- 8) _____ considered the pure inflected tone 29.
a) Sharangdev
b) Bharatmuni
c) Ahobal
d) Dattilam
- 9) The work of designing Khyal was done first by _____.
a) Amir Khusaro
b) U. Faiyyaj Khan
c) U. Bade gulam Ali khan
d) Tansen
- 10) In the name of 'Sab Rang' _____ wrote to Bandishi.
a) Jagannath buva Purohit
b) U. Faiyyaj Khan
c) Bade Gulam Ali Khan
d) Karim Khan
- 11) Gobar Haar Bani considered to be the originator of _____.
a) Brij Chandra
b) Shrichandra Rajput
c) Samokhan Singh
d) Tansen

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Shastriya Sangeetache Kriyatmak Siddhant (MA2220403)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) जोगकंस रागाची निर्मिती ——— यांनी केली आहे.

अ) गजानन जोशी	ब) जगन्नाथ बुवा पुरोहित
क) जितेंद्र अभिषेकी	ड) रविशंकर
- 2) चैती ——— महिन्यात गातात.

अ) फाल्गुन	ब) श्रावण
क) चैत्र	ड) वैशाख
- 3) कानडयामध्ये गांधार ——— असतो.

अ) कोमल	ब) शुद्ध
क) अतिकोमल	ड) यापैकी नाही
- 4) दरबारी कानडा चा समप्रकृतिक राग ——— आहे.

अ) आडाणा	ब) काफी कानडा
क) शहाणा कानडा	ड) कौंसी कानडा
- 5) नंद हा ——— प्रकृतीचा राग आहे.

अ) गंभीर	ब) करुण
क) चंचल	ड) यापैकी नाही
- 6) शुद्ध सारंग चा समप्रकृतिक राग ——— आहे.

अ) गौड सारंग	ब) मधमाद सारंग
क) वृंदावनी सारंग	ड) श्याम-कल्याण
- 7) जोगकंस या रागात जोग व ——— या रागाचे मिश्रण आहे.

अ) मधुकंस	ब) चंद्रकंस
क) मालकंस	ड) हरिकंस
- 8) ——— हा कर्नाटक संगीतातील राग आहे.

अ) भूप	ब) चंद्रकंस
क) अभोगी	ड) दुर्गा

- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16**
- अ) दरबारी कानडा चा बडाख्याल लिपीबद्ध करुन 2 निबद्ध ताना लिहा.
ब) देवगांधार रागांचा छोटाख्याल लिपीबद्ध करुन 2 निबद्ध आलाप लिहा.
क) जोग रागाचा बडाख्याल लिपीबद्ध करुन 2 निबद्ध आलाप लिहा.
ड) मुलतानी रागाचा बडाख्याल लिपीबद्ध करुन 2 निबद्ध आलाप लिहा.
- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) 16**
- मुलतानी व तोडी रागाची सविस्तर माहिती लिहून साम्य भेद स्पष्ट करा.
किंवा
दरबारी कानडा व अडाणा रागाची सविस्तर माहिती लिहून साम्य भेद स्पष्ट करा.
- प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न. 16**
- दुमरी, चैती, होरी, बारहमास, कजरी धून, याविषया सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Shastriya Sangeetache Kriyatmak Siddhant (MA2220403)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Question.**16**

- 1) Jogkans Raag is produced by _____.
- 2) Chaiti _____ is sung in the month.
- 3) Raag-Kanda has Gandhar _____.
- 4) Darbari Kanda homologous Raag is _____.
- 5) Nand is the Raag of _____ Prakriti.
- 6) _____ is the similar Raag of Shudh Sarang.
- 7) The Raag Jogkans is a combination of the Raag _____.
- 8) _____ is a Raag in carnatic music.
- 9) Multani Raag was composed by _____.
- 10) _____ is a Basant Raaga Thaata.
- 11) Devgandhar has both Gandhar in this Raga.
- 12) _____ is the North Ang Pradhan Raga.
- 13) The jhumra Rhythm Volumes are _____.
- 14) The Plaintive tone of Raag Darbari Kanada is _____.
- 15) Holi is a Song type provided by _____.
- 16) Jog Raag dialogue is _____.

Q.2 Write a Short Answers. (Any Four)**16**

- a) Write a Detailed description of Devgandhar.
- b) Write down the information of trital and double, triple, fourthpat.
- c) Write four Mukta Alap by Writing information about Multani.
- d) Write down the information about Zumra and write once and thrice.
- e) Write the information about Nand Raga and write the four freedoms taana.
- f) Write the details of Kaushi Kanda with four Alap.

Q.3 Write a Short Answer. (Any Two)**16**

- a) Write two taanas by transcribing the Badakhyal tone Darbari Kanada.
- b) Come two essays by transcribing the Chota Khyal of Dev-Raag.
- c) Badakhyal of jog Raag should be transliterated and write two alap.
- d) Transcribe the Badakhyal Swara of Multani Raag and write two letters.

- Q.4 Write a Detail Answer. (Any One)** **16**
- a) Explain the similarities and differences by writing detailed information about Multani and Todi Raag.
 - b) Explain the similarities and differences by writing detailed information on Court darbari, Adana.
- Q.5 Write the Detailed Answer.** **16**
- Write Detailed information about Thumari Chaiti, Hori, Barahmas, Kajri, Dhun.

- 9) — या नृत्य प्रकाराचा तंजोर नृत्य म्हटले जाते होते.
 अ) कुचीपुडी ब) कथकली
 क) भरतनाटयम ड) ओडिशी
- 10) — या नृत्यातरास नृत्यांना महत्त्वाचे स्थान आहे.
 अ) ओडिशी ब) कथक
 क) मणिपुरी ड) भरतनाटयम
- 11) — या स्वराला अद्धदर्शक स्वर म्हणले जाते.
 अ) सा ब) म
 क) ग ड) प
- 12) कर्नाटक संगीतातील सप्तकाला — म्हणतात.
 अ) गजकांगी ब) कनकांगी
 क) सप्तक ड) काकपदी
- 13) वर्णमचे एकूण — भाग असतात.
 अ) 2 ब) 3
 क) 5 ड) 4
- 14) दक्षिणहिंदुस्तानी पद्धतीमध्ये मैफिलीचा शेवट — हा प्रकार गाऊन करतात.
 अ) जावली ब) पदम
 क) मंगलम ड) तिल्लाना
- 15) कर्नाटक संगीतात प्रमुख — ताल मानतात.
 अ) 4 ब) 5
 क) 6 ड) 7
- 16) मेहरबँड — यांच्या जन्म शताब्दीनिमित्त आयोजित केला जातो.
 अ) तानसेन ब) हरिदास
 क) उस्ताद अल्लाउद्दिन खान ड) बैजू

प्र.2 टीपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) सेनिया घराणे
 ब) मणिपुरी नृत्यशैली
 क) अजराडा घराणे
 ड) किर्तन वकृती
 इ) नानासाहेब पानसे घराणे
 ई) सरोद-बंगश घराणे

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) बनारस घराण्याची माहिती देऊन त्याची वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
 ब) कर्नाटक संगीतातील ताणपद्धती स्पष्ट करून त्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
 क) कथकली नृत्यप्रकाराचे वर्णन तुमच्या शब्दात लिहा.
 ड) पखावज या वाद्याच्या कोणत्याही एका घराण्याची माहिती लिहा.

- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **16**
राग रचनेचे सिद्धांत विस्तारित रूपात लिहा.
किंवा
कर्नाटक संगीतातील गीत प्रकारांची सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.5** सविस्तर उत्तर लिहा. **16**
भरतनाटयमनृत्य शैलीचे वर्णन करून त्यामधील गीतप्रकार वाद्य पोशाख याविषयी सविस्तर लिहा.

Seat
No.

**M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Essay Writing -I (MA2220407)**

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**16**

- 1) Lub Chad is played in Gut _____ Gharana.
 - a) Punjab
 - b) Banaras
 - c) Delhi
 - d) Ajrada
- 2) Dheegh Dhina is a law mainly played in _____ this family.
 - a) Delhi
 - b) Punjab
 - c) Ajrada
 - d) Banaras
- 3) In present times, Tabla's _____ is considered Gharani.
 - a) 2
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 6
- 4) _____ In this family Rela has given a new form to this type and given it the name Ravish.
 - a) Ajrada
 - b) Farrukhabad
 - c) Punjab
 - d) Lucknow
- 5) The name Purushottamdas is associated with the _____ instrument.
 - a) Tabla
 - b) Pakhawaj
 - c) Surbahar
 - d) Mrudung
- 6) Sarodist U. Amjad Ali Khan did not compose the raga _____.
 - a) Haripriya
 - b) Suhag Bhairav
 - c) Mandasamir
 - d) Gauri Manjari
- 7) The first composer of this type of gat played on the sitar is called _____.
 - a) Aamir Khan
 - b) Bahadur Hussain Khan
 - c) Wazir Khan
 - d) Niyamat Khan
- 8) _____ mudra is used in Kathakali dance style.
 - a) 22
 - b) 24
 - c) 25
 - d) 27
- 9) _____ dance was called Tanjore dance.
 - a) Kuchipudi
 - b) Kathakali
 - c) Bharatnatyam
 - d) Odissi
- 10) Rasantras play an important role in _____.
 - a) Odissi
 - b) Kathak
 - c) Manipuri
 - d) Bharatnatyam
- 11) _____ The vowel is called a semi-transparent vowel.
 - a) Sa
 - b) Ma
 - c) Ga
 - d) Pa

Seat
No.**M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2024****History of Indian Music of Modern Period (MA20401)**

Day & Date: Thursday, 09-05-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 16
- 1) संगीत तज्ञांच्या विशिष्ट गायन वादन अथवा नृत्य पध्दतीस ---- म्हणतात.
अ) परंपरा
ब) घराणे
क) कला आविष्कार
ड) वरील सर्व
 - 2) वाद्यांमध्ये वादन शैलीला ---- असे संबोधले जाते.
अ) पध्दत
ब) प्रकार
क) बाज
ड) बानी
 - 3) ---- हे ग्वाल्हेर घराण्याचे प्रवर्तक मानले जातात.
अ) पं. डि. व्ही. पलूसकर
ब) रहिमत खाँ
क) नथन पीरबक्ष
ड) बाळकृष्ण बुवा इचलकरंजीकर
 - 4) आग्रा घराण्याची सुरुवात ---- यांनी केली.
अ) अब्दुल करीम खाँ
ब) गिरीजा देवी
क) नथन पीरबक्ष
ड) हाजी सुल्तान खाँ
 - 5) सदारंग यांचे नाव ---- होत.
अ) न्यामत खाँ
ब) भूपत खाँ
क) बन्दू खाँ
ड) फैय्याज खाँ
 - 6) पं. भीमसेन जोशी यांना 'भारतरत्न' पुरस्कार ---- साली मिळाला होता.
अ) 2006
ब) 2010
क) 2012
ड) 2008
 - 7) गुणीदास या नावानी ---- यांनी बंदिशी रचल्या.
अ) बाळकृष्ण बुवा
ब) जगन्नाथ बुवा
क) रामकृष्ण बुवा
ड) श्री कृष्ण बुवा
 - 8) त्यागराज यांनी ---- ला समर्पित भक्तीगीताच्या रचना केल्या होत्या.
अ) श्रीराम
ब) श्रीकृष्ण
क) शिव
ड) वरील सर्व
 - 9) पं. रविशंकर यांनी ---- हे पुस्तक लिहिले आहे.
अ) माय म्युझिक माय लाईफ
ब) रागमाला
क) माय म्युझिक
ड) म्युझिक अँड बीट्स

- 10) ---- बानीला तानसेन ची बानी म्हणून ओळखले जाते.
 अ) डांगूर ब) गौहार
 क) नौहर ड) खंडहार
- 11) सितार आणि तबल्याचा आविष्कार ---- यांनी केला.
 अ) अमीर हसन ब) गोपाल नायक
 क) अमीर खुसरो ड) तानसेन
- 12) सामान्यतः ---- पिढ्यापर्यंत संगीत टिकून राहिल तर त्याला घराण म्हणून संबोधले जात होते.
 अ) 3 ब) 2
 क) 4 ड) 5
- 13) स्वामी हरीदास यांनी ब्रज भाषेत अनेक ----- गीतांची रचना केली.
 अ) प्रबंध ब) धृपद
 क) ख्याल ड) तुमरी
- 14) मराठी नाट्यसंगीतात ---- यांचे योगदान महत्वपूर्ण ठरते.
 अ) भास्करबुवा बखले ब) पं जितेंद्र अभिषेकी
 क) जगन्नाथ बुवा ड) गजानन बुवा
- 15) पं. अहोबल यांनी शुध्द विकृत मिळून ---- स्वर सांगितले आहेत.
 अ) 22 ब) 12
 क) 29 ड) 27
- 16) 2001 चा 'भारतरत्न' हा पुरस्कार ---- यांना मिळाला.
 अ) पं. भीमसेन जोशी ब) बिस्मिल्ला खाँ
 क) पं. रविशंकर ड) लता मंगेशकर

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) भेंडीबझार घराणे
 ब) दरभंगा घराणे
 क) सदारंग-अदारंग यांच्या बंदिशी बदल अभ्यासपूर्ण मत
 ड) मंच प्रदर्शनामध्ये रंगमंच व्यवस्थेच महत्व
 इ) बाळकृष्ण बुआ इचलकरंजीकर
 ई) पं. रविशंकर

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) घराण्याची व्याख्या सांगून घराण्याचा उगम व ऐतिहासिक विकास तुमच्या शब्दात लिहा.
 ब) धृपदाचे विस्तृत विवेचन करून धृपदाच्या बाणींचे थोडक्यात वर्णन करा.
 क) जयपूर घराण्याविषयी विस्तृत चर्चा करा.
 ड) अमीर खुसरो यांच्या विषयी माहिती देऊन त्यांनी दिलेल्या योगदानाविषयी तुमच्या शब्दात लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **16**
धृपद गायकीचा परिणाम ख्याल गायन व वाद्य संगीत यांच्यावर कसा झाला या बद्दल तुमचे मत लिहा.

किंवा

मंचप्रदर्शनातील श्रोतृ वर्गाची भूमिका या बद्दल तुमचे विचार लिहा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. **16**
ग्वाल्हेर घराण्याची माहिती देऊन या घराण्याच्या गायन शैलीची वैशिष्ट्ये लिहा.

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

History of Indian Music of Modern Period (MA20401)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 16

- 1) A particular singing or dancing style of a musician is called _____.
a) Tradition b) Gharana
c) Art invention d) All above
- 2) In instruments, the style of playing is called _____.
a) Style b) Type
c) Baj d) Bani
- 3) _____ is considered the founder of the Gwalior dynasty.
a) Pn. D. V. Paluskar b) Rahimat Khan
c) Natthan Pirbaksh d) Balkrishn Buva Ichalkaranjkar
- 4) Agra Gharana were started by _____.
a) Abdul Karim Khan b) Girija Devi
c) Natthan Pirbaksh d) Haji Sultan Khan
- 5) Sadarang's real name is _____.
a) Nyamat Khan b) Bhupat Khan
c) Bandu Khan d) Faiyaz Khan
- 6) Pn. Bhimsen received the Bharat Ratna Award in _____.
a) 2006 b) 2010
c) 2012 d) 2008
- 7) Bandishi was created by _____ in the name of Gunidas.
a) Balkrishn Buva b) Jagnnath Buva
c) Ramkrishn Buva d) Shrikrishn Buva
- 8) Tyagraj composed a devotional all song dedicated to _____.
a) Shriram b) Shrikrishn
c) Shiv d) All the above
- 9) This book is written by Pandit Ravi Shankar.
a) My Music my life b) Raag mala
c) My Music d) Music and Beats
- 10) _____ Bani is known as Tansen's Bani.
a) Dangur b) Gauhar
c) Nauhar d) Khandhar
- 11) Sitar and Tabla were invented by _____.
a) Amir Hasan b) Gopal Nayak
c) Amir Khusro d) Tansen

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Shastriya Sangeetache Kriyatmak Siddhant (MA20402)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.** **16**
- 1) राग अमोगी कानडा चा वादी स्वर ---- व संवादी स्वर ---- आहे.
अ) गांधार-निषाद ब) धैवत-गांधार
क) षड्ज-पंचम ड) मध्यम-षड्ज
 - 2) राग-देवगांधार ---- या थाटातून निर्माण होतो.
अ) थाट-तोडी ब) थाट-काफी
क) थाट-आसावरी ड) थाट-भैरवी
 - 3) राग नंद ---- थाटातून निर्माण होतो.
अ) थाट-भैरव ब) कल्याण
क) थाट-आसावरी ड) थाट-पूर्वी
 - 4) राग-सूर मल्हार चा वादी स्वर ---- व संवादी स्वर ---- मानला जातो.
अ) मध्यम षड्ज ब) पंचम-षड्ज
क) गांधार-निषाद ड) निषाद-गांधार
 - 5) राग शुद्ध सारंग ---- थाटातून निर्माण होतो.
अ) थाट-कल्याण ब) थाट-तोडी
क) थाट-भैरव ड) थाट-पूर्वी
 - 6) रागांमध्ये पुन्हा-पुन्हा न्यास होणारा ज्याला राजाची उपमा दिली जाते अशा स्वराला ---- म्हणतात.
अ) वादी ब) संवादी
क) अनुवादी ड) वर्ज
 - 7) राग-अडाणा ची जाती ---- आहे.
अ) संपूर्ण-संपूर्ण ब) आडेव-संपूर्ण
क) आडेव-आडेव ड) षाडव-संपूर्ण
 - 8) राग जोगकंस चा वादी स्वर ---- व संवादी स्वर ---- आहेत.
अ) मध्यम-षड्ज ब) षड्ज-पंचम
क) गांधार-निषाद ड) मध्यम-निषाद

- 9) दादरा तालाचे खंड ---- आहेत.
 अ) 6 ब) 3
 क) 2 ड) 4
- 10) राग-अडाणा हा ---- प्रधान राग आहे.
 अ) पूर्वांग प्रधान ब) उत्तरांग प्रधान
 क) संवाद प्रधान ड) वादी प्रधान
- 11) बारामासा हा गीतप्रकार ---- राज्यांमध्ये प्रचलित आहे.
 अ) उत्तरप्रदेश ब) झारखंड
 क) राजस्थान ड) तामिळनाडू
- 12) धमार तालाच्या मात्रा ---- आहेत.
 अ) 8 ब) 10
 क) 12 ड) 14
- 13) राग-बसंत चा वादी स्वर ---- व संवादी स्वर ---- आहे.
 अ) तार सप्तक षड्ज पंचम ब) षड्ज-मध्यम
 क) निषाद-गांधार ड) मध्यम-षड्ज
- 14) एकाच मात्रेवर खाली आणि सम असणारा ताल ---- आहे.
 अ) रूपक ब) तीनताल
 क) झपताल ड) भजनी
- 15) ताल दिपचंदीच्या एकूण मात्रा ---- आहेत.
 अ) 8 ब) 10
 क) 14 ड) 16
- 16) राग मुलतानीचा थाट ---- मानला जातो.
 अ) तोडी ब) कल्याण
 क) पूर्वी ड) भैरवी

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार)

16

- अ) राग-मुलतानीचा शास्त्रीय परिचय लिहा.
 ब) राग-जोगकंस चा छोटा ख्याल स्वरलिपीबद्ध करा.
 क) टुमरी या गीत प्रकाराविषयी माहिती लिहा.
 ड) कजरी या गीत प्रकाराविषयी माहिती लिहा.
 इ) ताल झूमरा चा शास्त्रीय परिचय देऊन एकपट दुप्पट लिहा.
 ई) ताल एकताल ची संपूर्ण माहिती लिहून एकपट लिहा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही दोन)

16

- अ) राग-अडाणा चा छोटा ख्याल लिहून शास्त्रीय परिचय द्या.
 ब) राग मुलतानीचा बडा ख्याल स्वरलिपीबद्ध करून दोन ताना लिहा.
 क) आपल्या अभ्यासक्रमातील चैती व झूला या दोन्ही गीतप्रकारांची सविस्तर माहिती लिहा.
 ड) ताल-दिपचंदी चा संपूर्ण शास्त्रीय परिचय देऊन तालाची एकपट, दुप्पट, तिप्पट आणि चौप्पट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

राग-अभोगी कानड़ा किंवा राग कौसी कानड़ा चा बड़ा ख्याल लिहून त्यांचे 5 आलाप व ताना लिहा.

किंवा

खाली दिलेल्या तीन रागांपैकी कोणत्याही दोन रागांची शास्त्रीय माहिती देऊन छोटा ख्याल स्वरलिपीबद्ध करा.

- 1) राग-शुद्ध सारंग
- 2) राग-देवगांधार
- 3) राग-अड़ाणा

प्र.5 खालीलपैकी कोणत्याही तीन गीतप्रकारांची सविस्तर माहिती लिहा.

16

- 1) कजरी
- 2) होरी
- 3) झूला
- 4) चैती

- 10) किर्तन व कृति चे मुख्य — भाग असतात.
 अ) 2 ब) 4
 क) 4 ड) 5
- 11) प्रसिध्द सितार वादक निखिल बॅनर्जी — या घराण्यातून ओळखले जायचे.
 अ) मैहर ब) सेनिया
 क) लखनऊ ड) इंदोर
- 12) सरोद वादक अलि अकबर खाँ यांचा संबंध — घराण्याशी आहे.
 अ) अलिगढ ब) इलाहाबाद
 क) जयपूर ड) मैहर
- 13) जोडया जुळवा
 अ) नथ्थु i) फरूखाबाद
 ब) मसीत खाँ ii) बनारस
 क) किशन महाराज iii) पंजाब
 ड) अल्लारखा खाँ iv) दिल्ली
 अ ब क ड
 अ) (ii) (iii) (iv) (i)
 ब) (i) (ii) (iii) (iv)
 क) (iv) (i) (ii) (iii)
 ड) (i) (iv) (ii) (iii)
- 14) सरोद वादिका शरन रानी — यांची शिष्या आहे.
 अ) पं. रविशंकर ब) अलि अकबर खाँ
 क) राधिका मोहन मोईत्रा ड) हाफीज अली खाँ
- 15) हिंदुस्तानी संगीतातील शुध्द ध म्हणजे कर्नाटक संगीतातील — ध.
 अ) षट्श्रुती ब) चतुःश्रुती
 क) काकली ड) शुध्द
- 16) वर्तमान काळात तुमरीच्या — पध्दती प्रचलित आहेत.
 अ) 2 ब) 4
 क) 3 ड) वरीलपैकी एकही नाही

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) कुदऊसिंह घराणे
 ब) सरोद—बंगश घराना
 क) अजराडा घराना
 ड) ओडीसी नृत्यात सादर केले जाणरे गीतप्रकार
 इ) वर्णम्
 ई) हिंदुस्थानी व कर्नाटकी संगीतातील 'गीत प्रकाराची तुलना'.

16

- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)** **16**
- अ) रागरचनेचे सिध्दांत थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) मोहीनी अट्टम या नृत्यशैलीचे वर्णन तुमच्या शब्दात लिहा.
क) बनारस घराण्याची माहिती देऊन त्याची वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
ड) सितार-सेनिया घराण्याची माहिती थोडक्यात लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** **16**
- कर्नाटकी संगीतातील ताल पध्दतीची माहिती देऊन त्याची हिंदूस्थानी संगीतातील ताल पध्दतीशी तुलनात्मक विवेचन करा.
- किंवा**
- मणिपूरी नृत्यशैलीची माहिती लिहा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा.** **16**
- कर्नाटक संगीतातील गायनप्रकाराचे वर्णन विस्तारित स्वरूपात लिहा.

Seat
No.

**M.A. (Indian Music) (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2024
Essay Writing - I (MA20407)**

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 16

- 1) Katha kali is first mentioned in the Tamil epic _____.
a) Shil padikaram b) Praveshikadaru
c) Anekahay d) Geet Govind
- 2) This dance Art is seen in Kerala.
a) Satriya b) Kuchipudi
c) Mohini Attam d) Bharat Natyam
- 3) Chitrangad is famous for its dance style _____.
a) Odisi b) Manipuri
c) Kathakali d) Bharatnatyam
- 4) Dheeg-Dheena is a law mainly played in the _____ Gharana.
a) Punjab b) Banaras
c) Ajarada d) Delhi
- 5) Lambchad gat _____ is played in the Gharana.
a) Panjab b) Lakhnaw
c) Delhi d) Rampur
- 6) Among the following _____ Gharana's were called Vaishnava Gharana.
a) Kudosingh b) Nathdwara
c) Nana Panse d) Mangalwedhekar
- 7) In Carnatic music system, the main _____ rhythms are.
a) 6 b) 4
c) 5 d) 7
- 8) In Carnatic music system Shuddha Gandhar is called _____.
a) Antar Gandhar b) Shudha Gandhar
c) Sadharan Gandhar d) Prati Gandhar
- 9) In Carnatic music there are _____ types of rhythm.
a) 3 b) 5
c) 7 d) 4
- 10) Kirtan and kriti are the main _____ part.
a) 2 b) 3
c) 4 d) 5
- 11) Famous sitar played Nikhil Banerjee was known from the _____ Gharana.
a) Mehar b) Seniya
c) Lucknow d) Indore
- 12) Sarod player Ali Akbar khan is related to _____ Gharana.
a) Aligadh b) Ilahabad
c) Jaipur d) Maihar

- 13) Match the following
a) Natthu	i) Farukhabad
b) Maseet Khan	ii) Banaras
c) Kishan Maharaj	iii) Panjab
d) Allarkha Khan	iv) Delhi
- a b c d
a) (ii) (iii) (iv) (i)
b) (i) (ii) (iii) (iv)
c) (iv) (i) (ii) (iii)
d) (i) (iv) (ii) (iii)
- 14) Sarod player sharan Rani is disciple of ____.
a) Pn. Ravishankar	b) Ali Akabar khan
c) Radhika Mohan Moitra	d) Hafij Ali Khan
- 15) Shuddha dha in Hindustani music means ____ dha in Carnatic music.
a) Shatshruti	b) Chatushruti
c) Kakali	d) Shuddha
- 16) In the present times, thumri's ____ methods are prevalent.
a) 2	b) 4
c) 3	d) None of the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)**16**

- Kudausingh Gharana
- Sarod-Bangash Gharana
- Ajarada Gharana
- Songs performed in odisi dance
- Varnam
- A comparison of song forms in Hindustani and carnatic music.

Q.3 Write short answers. (Any Two)**16**

- Briefly explain the principle of raga composition.
- Describe the dance style Mohini Attam in your own words.
- By giving information about the Banaras Gharana, write the specialty.
- Briefly write the information about sitar-senia Gharana.

Q.4 Answer the following questions details. (Any One)**16**

Explain the rhythm system of Carnatic music and compare it with the rhythm system of Hindustani music.

Or

Write information about Manipuri dance style.

Q.5 Answer the following question details.**16**

Write an extended description of the singing styles in Carnatic music.